

OCHRANA BIODIVERZITY, DEKARBONIZACE A PŘECHOD NA OBNOVITELNÉ ZDROJE JSOU DVĚ STRANY TÉŽE MINCE NASTAL ČAS KE SPOLUPRÁCI

MARTIN BURSÍK

RNDr. MARTIN BURSÍK

Bývalý ministr životního prostředí, vystudoval ochranu životního prostředí na Přírodovědecké fakultě UK, je expertem na klima a obnovitelné zdroje programu UNDP a členem České společnosti ornitologické.

V říjnu a listopadu se uskutečnily dva klíčové summity OSN. Oba jednaly o existenciálním tématu zachování života na Zemi. Prvním byla konference o biodiverzitě COP15 v čínském Kunmingu, která řešila dopady průmyslové revoluce a spalování fosilních paliv na ničení ekosystémů lesů, divočiny, oceánů, degradaci půdy, vymírání druhů a biosférickou katastrofu. Druhá konference o změně klimatu COP26 v Glasgow řešila, jak dosáhnout zastavení spalování uhlí na globální úrovni, dekarbonizovat světovou ekonomiku nejpozději do roku 2050 a pomoci v modernizaci a adaptaci na klimatickou změnu rozvojovým zemím, které mají na krizi malý podíl, ale současně jsou jí nejvíce ohroženy.

Klimatická krize je globálním tématem číslo jedna, byť přechodně zastíněna pandemií Covid-19. Kolaps ekosystémů je srovnatelnou hrozbou. Témata ochrany biodiverzity a ochrany klimatu jsou propojena, jsou dvěmi stranami téže mince. Světová organizace na ochranu přírody WWF mobilizuje veřejnost, aby připojila města, firmy a domy na dostupnou obnovitelnou energii¹. Program Spojených národů na ochranu přírody UNEP prosazuje odstranění dotací do fosilních paliv a rychlejší zavádění obnovitelných zdrojů energie². Náhrada fosilních paliv obnovitelnými zdroji je cestou ke stabilizaci globální teploty a tím i ochraně ekosystémů a habitatů rostlin a živočichů. Použití konkrétních technologií

a jejich umístění v různých typech krajiny je třeba posuzovat individuálně, ale jejich případné odmítnutí musí být věcně zdůvodněno a povolovací proces nesmí trvat vyšší jednotky let. To proto, že stejné vyšší jednotky let budou dále škodit uhelné zdroje, které Česká republika ne a ne odstaví. Evropská komise předložila v červenci tohoto roku balíček patnácti revizí směrnic a nařízení pod názvem „Fit for 55“, tedy „přípravení ke snížení emisí skleníkových plynů o 55 % do roku 2030 oproti 2010“. Součástí balíčku je i směrnice o podpoře výroby energie z obnovitelných zdrojů, jejíž příloha stanoví cíle podílu výroby energie z obnovitelných zdrojů na hrubé domácí spotřebě energie k roku 2030. Česká republika zaostává. V roce 2019 se obnovitelné zdroje podílely na konečné spotřebě energie pouhými 16 procenty. Za devět let, v roce 2030 by to ale mělo být už 31 procent, tedy téměř dvojnásobek. Využití bioenergie se blíží ke svým limitům a Evropská komise navíc zpřísňuje kritéria udržitelnosti využívání biomasy. Aby bylo možné odstavit uhelné elektrárny, bude třeba rozvinout zejména dva typy technologií, které táhnou rozvoj OZE v Evropě i ve světě, a to fotovoltaické a větrné elektrárny. Komora OZE prosazuje, aby většina nového instalovaného výkonu slunečních elektráren byla umístěna na střechách či fasádách domů, nikoli na volných plochách. Majitelům to přinese úspory tím, že budou

¹<https://www.worldwildlife.org/pages/wwf-and-renewable-energy>

²<https://www.unep.org/explore-topics/energy/what-we-do/renewable-energy>

Zdroj Česká společnost pro větrnou energii

nakupovat méně elektřiny od obchodníků a budou alespoň částečně nezávislí. Decentrálně vyrobená elektřina se spotřebuje přímo v místě výroby či v jeho nejbližší blízkosti a výrobní tým nezatíží distribuční a přenosovou soustavu. Stále větší zájem je o vytváření energetických společenství, jejichž členové sdílejí vyrobenou energii mezi sebou. Rozvoji fotovoltaických elektráren nahrávají vysoké ceny elektřiny z plynu a pokles nákladů na výrobu fotovoltaických elektráren³ o 85 % v průběhu posledních deseti let.

Výhodou větrných elektráren je, že při příznivých větrných podmínkách vyrábějí ve dne i v noci a doplňují tak výrobu z fotovoltaiky, která přirozeně vyrábí pouze v době slunečního svitu. Pro obě technologie platí, že jsou závislé na počasí, a proto při jejich větším rozvoji bude v budoucnosti na místě je doplnit i o technologie skladování energie P2G, která z přebytků nevyužitě

elektřiny vyrábí vodík, ten skladuje a podle potřeby konvertuje na potřebný další typ energie (kapalina, plyn, elektřina, teplo, chlad). Rozvoj větrných elektráren byl v Česku až na několik výjimek na jednu dekádu úplně zastaven. Schválená novela zákona o podporovaných zdrojích a pokles nákladů na výrobu elektřiny z větrných elektráren⁴ o 49 % vytváří předpoklady pro rozvoj větrné energetiky v ČR.

Provozovatelé obnovitelných zdrojů čelí řadě překážek a bariér. Dlouhému povolenáckému řízení (získat povolení k výstavbě větrné elektrárny trvá sedm i více let), nestabilnímu podnikatelskému prostředí, negativnímu obrazu vytvářenému politiky obhajujícími status quo (tedy uhelnou energetiku) a podobně.

Komora obnovitelných zdrojů energie vznikla před necelými deseti lety jako zastřešující organizace, která zastupuje profesní asociace všech typů obnovitelných

zdrojů vyskytujících se v České republice, tj. malých vodních elektráren, slunečních elektráren, větrných elektráren, bioenergie, geotermálních elektráren a energie tepelných čerpadel.

Napadlo nás proto vyzvat zástupce jednotlivých asociací OZE a požádali jsme je o popis jejich technologií, výhod a přínosů, ale také možných negativních vlivů na životní prostředí, případně krajinný ráz. Rozhodli jsme se nabídnout tyto úvodní texty jako seriál, s cílem otevřít dialog mezi experty na ochranu přírody a krajiny, ekologii a další přírodovědné obory a experty z oboru obnovitelných zdrojů energie.

První texty pokrývají výrobu elektřiny z větrných elektráren, fotovoltaických elektráren, malých vodních elektráren a výrobu energie z tepelných čerpadel a hlubinných geotermálních vrtů. Bioenergie, která je na úrovni EU velmi diskutovaná, je tématem komplexnějším, o jejíž budoucí podobě vede interní diskusi sama Komora OZE. Konsolidovaný text Vám předložíme později.

Cílem těchto textů je zahájit dialog, a to na pozadí společného vědomí, že máme stejný cíl: podílet se byť jen zlomkem globálního úsilí na záchraně této planety.

Věříme, že vás záměr otevřít tuto mezioborovou debatu zaujme a těšíme se na Vaše příspěvky a komentáře na adrese info@komoraoze.cz.

Přeji Vám inspirativní čtení a vše dobré.

^{3,4} Bloomberg New Energy Finances